

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 3 grudnia 2002 r.

35849

RPO-422993-VIII/02/JG

Pan
Jacek Piechota
Minister Gospodarki

Szanowny Panie Ministrze,

Pragnę poinformować Pana Ministra, iż w listopadzie br. zaczęły napływać do mnie masowo listy od byłych pracowników kopalń węgla kamiennego dotyczące wypłaty rent wyrównawczych.

Pracownicy ci wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej powstałej w związku z pracą w kopalni, stali się niezdolni do pracy, posiadają stałe grupy inwalidzkie i otrzymują z tego tytułu renty inwalidzkie.

W związku z utratą całkowicie lub częściowo zdolności do pracy, otrzymują renty wyrównawcze przyznane na podstawie prawomocnych orzeczeń sądowych, ugod sądowych lub ugod zawartych pomiędzy kopalnią a pracownikami.

Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego spowodowała, iż całkowitej likwidacji uległo wiele kopalń, a ich zobowiązania m.in. w zakresie wypłat rent wyrównawczych przejęła Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. w Bytomiu.

Kwoty wypłacanych przez Spółkę rent wyrównawczych Minister Gospodarki refunduje z dotacji budżetowych, ustalanych corocznie w ustawie budżetowej. Stosownie bowiem do art. 42 ust. 1 i 2 pkt 5 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz.U. Nr 162, poz. 1112 ze zm.) w każdym roku budżetowym - poczynając od roku 1999, a kończąc na 2002, Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, określi w projekcie

budżetu dotacje budżetowe przeznaczone na finansowanie kosztów m.in. rent wyrównawczych przysługujących od kopalń całkowicie likwidowanych.

W związku z takim zapisem powołanej ustawy, w budżecie na 2003 r. nie zostały już uwzględnione dotacje na finansowanie kosztów rent wyrównawczych dla byłych pracowników całkowicie likwidowanych kopalń węgla kamiennego.

Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń poinformowała zainteresowanych, iż od 2003 r. renty wyrównawcze nie będą wypłacane.

Rozumiem potrzebę restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego i w konsekwencji likwidację niektórych kopalń.

Pragnę jednak podkreślić, iż inaczej należy oceniać przyczyny i skutki jakie wynikają dla pracowników z likwidacji czy upadłości zakładu pracy z powodów ekonomicznych odnoszących się do konkretnego pracodawcy, a inaczej sytuację, gdy likwidacja bardzo wielu zakładów pracy, w tym przypadku kopalń węgla kamiennego, jest wynikiem świadomej polityki Państwa.

W moim odczuciu, skoro Państwo podjęło tego rodzaju działania, nie powinno wyłączać swojej odpowiedzialności za realizację zobowiązań ciążących na dotychczasowych (likwidowanych) podmiotach gospodarczych pozostających w zarządzie Skarbu Państwa. Dlatego też, w mojej ocenie, działania zmierzające do całkowitej likwidacji tych podmiotów i zaprzestania realizacji świadczeń przyznanych prawomocnymi orzeczeniami sądów, winno być poprzedzone przygotowaniem innej formy pomocy poszkodowanym pracownikom kopalń.

Taką formą pomocy mogłaby być np. możliwość kapitalizacji rent wyrównawczych.

Pragnę nadmienić, iż zdaniem Sądu Najwyższego, jeżeli z ustalonych okoliczności wynika, że przyszłe raty renty nie będą mogły być skutecznie egzekwowane, ponieważ po likwidacji pracodawcy brak będzie podmiotu zobowiązanego do zaspokajania roszczeń uprawnionego, przyjęć należy, że wystąpiły ważne powody w rozumieniu art. 447 Kc dla skapitalizowania renty (wyrok z dnia 3 grudnia 1998 r. II UKN 337/98 OSNAPiUS 1999 r. Nr 13, poz. 429 oraz wyroki z dnia 15 grudnia 1998 r. II UKN 603/98 i II UKN 604/98 OSNAPiUS 2000 r. Nr 4, poz. 153).

Chciałbym zwrócić uwagę Pana Ministra również na to, iż z wyraźnego brzmienia art. 444 § 2 Kodeksu cywilnego wynika, że nie sama tylko utrata zdrowia, lecz rzeczywista utrata zdolności zarobkowania i widoków na przyszłość, a także rzeczywiste zwiększenie się potrzeb poszkodowanego jako następstwo wywołane uszkodzeniem ciała lub rozstroju zdrowia stanowią przesłanki zasądzenia renty wyrównawczej. Zwiększenie potrzeb to stale powtarzające się wydatki na ich zaspokojenie np. konieczność stałego leczenia, zabiegów, kuracji, opieki osób trzecich.

Zaprzestanie więc wypłaty rent wyrównawczych, zwłaszcza przyznanych prawomocnymi wyrokami sądów, osobom poszkodowanym w wyniku wypadku pracy lub choroby zawodowej budzi mój niepokój nie tylko z powodu, że stawia te osoby w bardzo

trudnej sytuacji życiowej i materialnej ale również dlatego, iż powoduje to naruszenie praw nabytych, podważa zaufanie obywateli do Państwa, szczególnie z powodu nierealizowania prawomocnych wyroków sądowych.

Dlatego też korzystając z przysługujących mi uprawnień wynikających z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. (tj. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/